

Analysis of the relationship between participation in the decision-making process and its impact on psychological effectiveness of teaching and teachers' achievement motivation

Reza Yagoobi¹

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Miyandoab Branch, Islamic Azad University, Miyandoab, Iran. E-mail: ph.dyagoob@iau.ic.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 28 January 2025

Received in revised form 25 February 2025

Accepted 03 April 2025

Published Online 22 November 2025

Keywords:

participation in decision-making,
psychological effectiveness of teaching,
achievement motivation perception,
teachers

ABSTRACT

Background: Participation in the decision-making process is one of the key factors that can influence the quality of teachers' performance and their sense of effectiveness in teaching.

Aims: The aim of this study is to analyze the relationship between participation in the decision-making process and its impact on psychological teaching effectiveness and teachers' perceptions of success.

Methods: This descriptive-survey research aims to examine the relationship between variables. Since data were collected at a single point in time, the study is cross-sectional. The statistical population consists of 412 primary school teachers in Miandoab County, according to the County Education Department. Using Cochran's formula, the sample size was calculated to be 199 teachers. Data were collected through three valid and standardized questionnaires: "Teacher's Achievement Motivation and Success Orientation," "Psychological Teaching Effectiveness," and "Teacher Participation in Decision-Making." Data analysis was performed using SPSS software.

Results: The results of the statistical analyses indicate that there is a direct and significant relationship between participation in decision-making and psychological teaching effectiveness, with a correlation coefficient of ($r= 0.61$) and $p= 0.009$. Furthermore, a direct and significant relationship was observed between participation in decision-making and teachers' perception of success, with a correlation coefficient of ($r= 0.63$) and $p= 0.000$. Additionally, there was a direct and significant relationship between psychological teaching effectiveness and achievement motivation, with a correlation coefficient of ($r= 0.67$) and $p= 0.001$.

Conclusion: The findings of this study suggest that participation in the decision-making process has a positive and significant impact on psychological teaching effectiveness and teachers' perceptions of their success. This highlights the importance of teachers' involvement in decision-making processes for enhancing educational quality.

Citation: Yagoobi, R. (2025). Analysis of the relationship between participation in the decision-making process and its impact on psychological effectiveness of teaching and teachers' achievement motivation. *Journal of Psychological Science*, 24(153), 155-169. [10.52547/JPS.24.153.155](https://doi.org/10.52547/JPS.24.153.155)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 153, 2025

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.24.153.155](https://doi.org/10.52547/JPS.24.153.155)

✉ **Corresponding Author:** Reza Yagoobi, Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Miyandoab Branch, Islamic Azad University, Miyandoab, Iran.

E-mail: ph.dyagoob@iau.ic.ir, Tel: (+98) 9141831016

Extended Abstract

Introduction

In the current era, educational systems face numerous challenges, among which the increasing need for innovative and effective teaching methods stands out. Given the rapid changes in technology and educational sciences, traditional teaching methods alone are no longer sufficient. Recent research indicates that relying on a single teaching method is inadequate to address the diverse and complex needs of students (Kukulska-Hulme, 2024). In this context, the necessity of employing diverse and multifaceted teaching methods has become more evident. These methods not only capture students' attention and motivation but also steer the teaching process toward active and interactive learning.

One effective approach in this regard is effective teaching, which has gained attention as a modern educational method (Mosleman et al., 2019). However, studies reveal that teacher training systems in many countries, including Iran, face significant challenges in terms of the efficiency and psychological effectiveness of graduates. Specifically, teacher training methods in universities often emphasize direct, teacher-centered instruction, an approach in which students play a passive role (Emam Jomeh, 2006). This issue highlights the need for revising teacher training methods and focusing on the development of teachers' skills in three main areas: scientific and technical competencies, professional competencies, and personal competencies (Dadashi Moghaddam & Farshidi Nia, 2017).

On the other hand, teacher participation in decision-making has emerged as a key factor in improving the quality of teaching and learning. Research shows that active teacher involvement in educational decision-making can not only enhance their sense of self-efficacy and achievement motivation but also improve the quality of decisions and strengthen organizational relationships (Zhao, 2024). This participation, particularly in educational settings, can be considered a valuable source of new information and knowledge for improving educational and organizational processes (Ham & Lee, 2024).

In this context, achievement motivation has been identified as a significant factor influencing teachers' behavior and performance. This motivation, which refers to an individual's desire to achieve success and personal growth, has been recognized as a key factor in individual and organizational development since the 1950s (Zajda, 2024). In the field of education, teachers' achievement motivation can directly impact the quality of teaching and student learning. Specifically, teachers' communication competencies, including the ability to effectively communicate with students and manage educational groups, can contribute to increasing the psychological effectiveness of teaching and strengthening their achievement motivation (Anarinejad et al., 2020).

Given the importance of these factors, the present study investigates the relationship between teacher participation in decision-making, psychological effectiveness of teaching, and achievement motivation. This research aims to address gaps in previous studies and provide strategies for improving the quality of teaching and learning. The main research question is: "What is the relationship between participation in decision-making and its impact on the psychological effectiveness of teaching and teachers' achievement motivation?" In this regard, three main hypotheses have been proposed to examine the relationship between participation in decision-making, psychological effectiveness of teaching, and teachers' achievement motivation.

Method

This study is a descriptive-survey research aimed at examining the relationship between variables. Descriptive-survey research is considered one of the common methods in humanities and social sciences due to its focus on collecting data from a statistical population and analyzing it to describe and interpret phenomena. Since the data for this study were collected at a specific point in time, it is cross-sectional in terms of data collection.

The statistical population of this study included all elementary school teachers in Miandoab County, whose number, according to reports from the County Education Department, was 412. This population was selected due to the accessibility of accurate

information and the significant role of teachers in the educational system.

Using Cochran's formula and considering the population size (412 individuals), the sample size was calculated to be 199. Cochran's formula was chosen due to its accuracy in estimating sample size in finite populations. The sampling method in this study was simple random sampling to ensure that each member of the population had an equal chance of being selected.

- Participants had to be selected from elementary school teachers in Miandoab County.
- Participants had to voluntarily and with full awareness of the research objectives, express their consent to participate in the study.
- Teachers had to have at least one year of teaching experience in elementary schools to effectively respond to the questionnaires.
- Participants had to be accessible and able to complete the questionnaires.
- Teachers who did not wish to participate in the study were excluded.
- Incomplete questionnaires or those lacking essential information were removed from the data analysis process.
- Teachers who did not meet the inclusion criteria (e.g., less than one year of work experience or not belonging to the statistical population) were excluded.
- Teachers who were unavailable for any reason (e.g., leave, transfer to another county, or absence during data collection) were also excluded.

The data collection tools in this study included three valid and standardized questionnaires:

- Teacher Achievement Motivation and Success Aspiration Questionnaire: This questionnaire assesses the level of teachers' motivation and aspiration to achieve success in their profession.

All data analysis procedures were conducted using SPSS software. Descriptive statistical methods (such as frequency, mean, and standard deviation) and inferential methods (such as correlation and regression tests) were employed for data analysis. The correlation test was used to examine the relationship between variables, and the regression test was used to predict the impact of independent variables on the dependent variable. Additionally, the Kolmogorov-Smirnov test was used to ensure the normal distribution of the data

Results

After examining the assumptions and confirming the validity of the data for advanced statistical analysis, the research hypotheses were evaluated using a multiple linear regression model. In this analysis, the stepwise method was used to assess the relationships between variables. Specifically, the psychological effectiveness of teaching and teachers' perception of achievement motivation were entered into the regression equation as predictor variables, while participation in decision-making was considered the outcome variable.

Table 1. Relationship Between Participation in Decision-Making and Psychological Effectiveness of Teaching and Teachers' Perception of Achievement Motivation

Predictor Variable	Beta Coefficient (β)	t-value	Significance Level (p)
Psychological Effectiveness of Teaching	0.28	2.99	0.004
Achievement Motivation	0.32	3.54	0.001

The results of the regression analysis revealed that both the psychological effectiveness of teaching ($\beta = 0.28$, $t = 2.99$, $p < 0.004$) and the perception of achievement motivation ($\beta = 0.32$, $t = 3.54$, $p < 0.001$) could significantly predict participation in decision-making. These findings confirm that there is a positive and significant relationship between the psychological effectiveness of teaching, teachers' achievement motivation, and participation in

decision-making. In other words, an increase in the level of psychological effectiveness of teaching and the perception of achievement motivation leads to greater teacher participation in the decision-making process. Additionally, the calculated coefficient of determination indicates that approximately 30% of the variance in participation in decision-making is explained by the psychological effectiveness of teaching and the perception of achievement

motivation. The regression model used demonstrated acceptable fit ($p < 0.001$, $F = 12.4$). Based on these

results, the main research hypothesis was confirmed.

Table 2. Relationship Between Participation in Decision-Making and Psychological Effectiveness of Teaching

Variable	Indicator	Perception of Achievement Motivation
Participation in Decision-Making	r	0.61
	p	0.009
	n	250

Based on the results of the Pearson correlation coefficient analysis presented in the table above, a positive and significant relationship ($p = 0.009$, $r = 0.61$) was identified between participation in the decision-making process and the psychological

effectiveness of teaching. These results indicate that an increase in teachers' participation in decision-making significantly enhances the psychological effectiveness of teaching.

Table 3. Relationship Between Participation in Decision-Making and Teachers' Perception of Achievement Motivation

Variable	Indicator	Perception of Achievement Motivation
Participation in Decision-Making	r	0.63
	p	0.000
	n	250

According to the results of the Pearson correlation coefficient analysis in Table (11-4), a direct and significant relationship ($p = 0.000$, $r = 0.63$) was found between participation in decision-making and the

perception of achievement motivation. In other words, the greater the participation in decision-making, the higher the perception of achievement motivation.

Table 4. Relationship Between Psychological Effectiveness of Teaching and Perception of Achievement Motivation in the Sample

Variable	Indicator	Perception of Achievement Motivation
Psychological Effectiveness of Teaching	r	0.67
	p	0.001
	n	250

According to the results of the Pearson correlation coefficient analysis in Table (12-4), a direct and significant relationship ($p = 0.001$, $r = 0.67$) was found between the psychological effectiveness of teaching and the perception of achievement motivation. In other words, the higher the psychological effectiveness of teaching, the greater the perception of achievement motivation.

Conclusion

This study aimed to investigate the relationship between teachers' participation in school decision-making, the psychological effectiveness of teaching, and their perception of achievement motivation in elementary schools. The primary objective was to understand how teacher participation influences the enhancement of psychological teaching effectiveness and the increase in their achievement motivation. The findings of this research provide valuable insights

into the dynamics of these relationships and offer practical implications for educational practices.

The results of the analytical model derived from the data indicate that participation in school decision-making is significantly influenced by two main variables: the psychological effectiveness of teaching and teachers' perception of achievement motivation. This suggests a positive and meaningful relationship between these variables. In other words, as the psychological effectiveness of teaching and teachers' perception of achievement motivation increase, their participation in school decision-making also rises. The regression model further confirms the statistical significance of these relationships, indicating a robust correlation between the independent and dependent variables.

The first hypothesis test revealed a positive and significant relationship between teachers' participation in decision-making and the

psychological effectiveness of teaching ($r = 0.61$, $P < 0.009$). This finding underscores that increased teacher participation in decision-making enhances the psychological effectiveness of teaching, aligning with previous studies such as Chen and Yang (2019). It highlights the importance of involving teachers in decision-making processes to improve teaching quality.

Similarly, the second hypothesis test demonstrated a positive and significant relationship between participation in decision-making and teachers' perception of achievement motivation ($r = 0.63$, $P < 0.000$). This implies that greater participation in decision-making boosts teachers' sense of success and achievement motivation, which can lead to increased self-efficacy and professional motivation.

Furthermore, the third hypothesis test confirmed a positive and significant correlation between the psychological effectiveness of teaching and teachers' perception of achievement motivation. This indicates that teachers with a higher perception of success and achievement motivation exhibit greater psychological effectiveness in their teaching. Thus, fostering teachers' achievement motivation can enhance both teaching quality and educational performance.

The findings of this study are consistent with previous research, particularly studies that have explored the link between teacher participation in decision-making and teaching quality, such as those by Morzouqi (2018), Khoramrouz (2011), and Geisel et al. (2009). These studies collectively emphasize that teacher participation in school decision-making significantly impacts motivation and teaching quality.

In practical terms, this study recommends strengthening a culture of participation among teachers, providing in-service training programs to emphasize the importance of collaborative decision-making, and offering institutional support to facilitate teachers' involvement in school decisions. By doing so, schools can create an environment that promotes professional growth, enhances teaching effectiveness, and boosts teachers' motivation.

In conclusion, this research demonstrates that teachers' participation in decision-making has a positive and significant impact on the psychological effectiveness of teaching and their achievement

motivation. Therefore, fostering greater teacher participation and providing supportive conditions can lead to improved educational quality in elementary schools. Promoting a culture of collaborative decision-making in schools should be a priority for educational systems, particularly in efforts to enhance teaching effectiveness and teacher motivation.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: In order to maintain ethical principles in this research, data collection was carried out after obtaining the consent of the participants. Participants were also assured of confidentiality regarding their personal information, and that results would be presented without names or identifying information.

Funding: This research received no financial support.

Authors' contribution: This article is the result of the author's personal research as a university faculty member."

Conflict of interest: The authors also declare that there is no conflict of interest in the results of this research.

Acknowledgments: I would like to thank the teachers who participated in this research.

تحلیل ارتباط میان مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری و تأثیر آن بر اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق‌طلبی معلمان

رضا یعقوبی^۱

۱. استادیار، گروه روانشناسی، واحد میاندوآب، دانشگاه آزاد اسلامی، میاندوآب، ایران.

مشخصات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۰۹

بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۰۷

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۴

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۰۹/۰۱

کلیدواژه‌ها:

مشارکت در تصمیم‌گیری،
اثربخشی روانشناختی تدریس،
تصور انگیزه توفیق‌طلبی،
معلمان

زمینه: مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری به عنوان یک عامل کلیدی در ارتقاء کیفیت عملکرد معلمان و احساس کارآمدی آنان شناخته می‌شود. این مشارکت نه تنها به معلمان کمک می‌کند تا احساس توانمندی و کنترل بیشتری بر فرآیندهای تدریس خود داشته باشند، بلکه می‌تواند به ارتقای اثربخشی روانشناختی آن‌ها نیز کمک کند. اثربخشی روانشناختی تدریس که شامل احساس توانمندی، کنترل و رضایت شغلی است، ارتباط تنگاتنگی با انگیزه توفیق‌طلبی معلمان دارد. انگیزه توفیق‌طلبی نشان‌دهنده تمایل معلمان به موفقیت و پیشرفت در محیط آموزشی است و بهبودیافته از مشارکت فعال آنان در تصمیم‌گیری‌ها ناشی می‌شود. با وجود اهمیت این متغیرهای مرتبط، پژوهش‌های کمی در مورد تأثیر مشارکت معلمان در فرآیند تصمیم‌گیری بر اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق‌طلبی آنان صورت گرفته است. این کمبود شواهد علمی ضرورت انجام پژوهش‌هایی هدفمند را برای بررسی و تبیین این روابط برجسته می‌کند.

هدف: هدف پژوهش حاضر تحلیل ارتباط میان مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری و تأثیر آن بر اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق‌طلبی معلمان است.

روش: این مطالعه از نوع پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی است که با هدف بررسی رابطه میان متغیرها انجام می‌گیرد. از آنجا که داده‌های پژوهش در یک مقطع زمانی مشخص گردآوری شده است، این پژوهش از نظر نوع گردآوری داده‌ها، مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان میاندوآب بود که طبق گزارش‌های اداره آموزش و پرورش شهرستان برابر با ۴۱۲ نفر بود. با استفاده از فرمول کوکران و با توجه به حجم جامعه آماری، حجم نمونه ۱۹۹ نفر محاسبه شد. ابزار گردآوری داده‌ها شامل سه پرسشنامه معتبر و استاندارد "پرسشنامه انگیزه توفیق‌طلبی و تمایل به موفقیت معلمان (احمدپور داریانی و مقیمی، ۱۳۹۰)، پرسشنامه اثربخشی روانشناختی تدریس (سرمد، ۱۳۹۰) و پرسشنامه مشارکت در تصمیم‌گیری معلمان (جانکسین ۲۰۰۵)" است. برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل‌های آماری حاکی از آن است که بین مشارکت در تصمیم‌گیری و اثربخشی روانشناختی تدریس رابطه‌ای مستقیم و معنادار با ضریب همبستگی $r = 0.61$ و $p = 0.009$ وجود دارد. همچنین، بین مشارکت در تصمیم‌گیری و تصور رابطه‌ای مستقیم و معنادار با ضریب همبستگی $r = 0.63$ و $p = 0.000$ مشاهده شد. علاوه بر این، بین اثربخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق‌طلبی نیز رابطه‌ای مستقیم و معنادار با ضریب همبستگی $r = 0.67$ و $p = 0.001$ به تأیید رسید.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، ایجاد فضایی مشارکتی برای معلمان، منجر به بهبود اثربخشی روانشناختی تدریس و در نهایت ارتقاء کیفیت آموزش خواهد شد. این یافته‌ها می‌تواند مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی و مدیریتی باشند که مشارکت معلمان را در فرآیندهای تصمیم‌گیری به‌عنوان عاملی کلیدی برای بهبود کیفیت آموزش مورد توجه قرار می‌دهند.

استناد: یعقوبی، رضا (۱۴۰۴). تحلیل ارتباط میان مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری و تأثیر آن بر اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق‌طلبی معلمان. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۳، ۱۵۵-۱۶۹.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۳، ۱۴۰۴. DOI: [10.52547/JPS.24.153.155](https://doi.org/10.52547/JPS.24.153.155)

مقدمه

در رویکردهای نوین آموزش، این فرض پذیرفته شده است که اتکاء به یک شیوه تدریس خاص، به تنهایی نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای یادگیری دانش‌آموزان باشد (Kukulska-Hulme, 2024). بدین‌سان، معلمان می‌بایست از روش‌های متنوع و چندگانه تدریس بهره‌برند تا ضمن جذب توجه و انگیزه دانش‌آموزان، فرآیند تدریس را به یادگیری فعال و تعاملی نزدیک‌تر سازند. یکی از این شیوه‌ها، تدریس اثربخش است (مسلمان و همکاران، ۱۳۹۸). بررسی‌های موجود در حوزه تربیت معلم در کشورمان حکایت از آن دارد که عملکرد فارغ‌التحصیلان این نظام تربیتی فاقد کارایی و اثربخشی روانشناختی مطلوب است. افزون بر این، شیوه‌های تربیت معلمان در دانشگاه‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که بر تدریس مستقیم تأکید دارند؛ رویکردی که در آن، معلم نقش غالب را ایفا کرده و دانش‌آموزان به حداقل مشارکت در فرآیند تدریس می‌رسند (امام جمعه، ۱۳۸۵). از این رو، برای ارتقای کیفیت تدریس، می‌بایست به توسعه مهارت‌های معلمان در سه حوزه زیر توجه ویژه‌ای مبذول شود: ۱) صلاحیت‌های علمی و فنی (شامل علم و مهارت در تدریس درس مورد نظر)، ۲) صلاحیت‌های حرفه‌ای (درک و توانایی در برنامه‌ریزی، ارایه و ارزیابی فرآیند آموزشی)، و ۳) صلاحیت‌های شخصی (ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی مؤثر در فرآیند تعلیم و تربیت). به‌طور کلی، با توجه به اهمیت این مهارت‌ها، سرمایه‌گذاری در زمینه تربیت معلمان کارآمد و ماهر می‌تواند منجر به تحقق تدریس اثربخش گردد (داداشی مقدم و فرشیدی نیا، ۱۳۹۶).

در فرآیند تدریس، استفاده از روش‌های متنوع و نوآورانه باید به گونه‌ای طراحی شود که تفکر انتقادی و تحلیل‌گری دانش‌آموزان را تقویت کند. این مهم تنها در صورتی محقق می‌شود که معلمان بتوانند دانش‌آموزان را درگیر فرآیند تفکر و حل مسائل کرده و آن‌ها را به فعالیت‌های ذهنی و تحقیقاتی وادار سازند. معلمان در کلاس درس باید از توانمندی‌های رهبری خود استفاده کرده و در به‌کارگیری شیوه‌های تدریس مناسب و مؤثر برای تحقق اهداف آموزشی آگاه باشند. معلمانی که تدریس اثربخش دارند، به‌طور مؤثر اهداف مرتبط با یادگیری دانش‌آموزان را دنبال کرده و مهارت‌های ضروری برای رسیدن به این اهداف را در خود پرورش

می‌دهند. برخی از ویژگی‌های تدریس اثربخش عبارت‌اند از: آمادگی کامل، طراحی دقیق درس، و استفاده بهینه از شیوه‌ها و روش‌های تدریس مناسب از دیگر ویژگی‌های کلیدی تدریس اثربخش می‌توان به توانایی انتقال مفاهیم به‌صورت ساده و شفاف اشاره کرد که می‌تواند تأثیر قابل توجهی در کیفیت تدریس داشته باشد (حاتمی آباد شاپوری، اناری نژاد و علی‌خانی، ۱۳۹۷).

پژوهش‌های متعدد نشان می‌دهند که مشارکت کارکنان در فرآیند تصمیم‌گیری، در صورتی که با انگیزه‌های مثبت از جمله احترام به دانش و توانمندی‌های کارکنان، توجه به شرایط تصمیم‌گیری و پذیرش مسئولیت همراه باشد، می‌تواند منجر به کاهش مقاومت در برابر تغییرات، کاهش تعارضات، بهبود کیفیت تصمیمات، افزایش کارایی، تقویت روابط سازمانی، افزایش روحیه کارکنان و ارتقای تعهد سازمانی گردد. در زمینه آموزش و پرورش، مشارکت معلمان در فرآیند تصمیم‌گیری می‌تواند موجب تقویت احساس خودکارآمدی در آن‌ها شده و در نتیجه، بر یادگیری حرفه‌ای معلمان تأثیر مثبتی بگذارد. همچنین، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مدرسه، می‌تواند به ارتقای اهداف سازمانی معلمان و هم‌راستایی آن‌ها با اهداف و ارزش‌های مدرسه کمک کند (Zhao, 2024). از طرفی، همکاری و مشارکت در تصمیم‌گیری، یکی از ارکان اصلی مدیریت مدارس است و با توجه به رشد روزافزون این روش‌ها، مشارکت کارکنان می‌تواند به‌عنوان منبعی ارزشمند از اطلاعات و دانش جدید برای بهبود فرآیندهای آموزشی و سازمانی در نظر گرفته شود (Ham & Lee, 2024).

انگیزه توفیق طلبی^۱، که به‌عنوان تمایل به کسب موفقیت و ارتقای فردی شناخته می‌شود، به‌ویژه در زمینه‌های آموزشی، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رفتار و عملکرد افراد است (Zajda, J. 2024).

این انگیزه از سال ۱۹۵۰ میلادی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته و همواره به‌عنوان عاملی مؤثر بر رشد و توسعه فردی و ملی مطرح بوده است (علوی و اعتصامی، ۱۳۸۸). در همین راستا، صلاحیت‌های ارتباطی معلمان که شامل توانایی به‌کارگیری روش‌های جدید آموزشی، توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان، ارائه مثال‌های مناسب، و مدیریت گروه‌های آموزشی است، می‌تواند به‌طور مستقیم بر اثربخشی روانشناختی تدریس و

^۱. Motivation to succeed

انگیزه انگیزه توفیق طلبی معلمان تأثیرگذار باشد (اناری نژاد و همکاران، ۱۳۹۹).

در دنیای امروز که تدریس فراتر از انتقال صرف دانش به دانش‌آموزان است، اثر بخشی روانشناختی تدریس به‌عنوان هسته اصلی هر برنامه درسی مطرح است و نیازمند بازنگری‌های مستمر در شیوه‌های آموزشی است. اگرچه بسیاری از سیاست‌های آموزشی به بهبود فعالیت‌های مدرسه و شیوه‌های تدریس توجه دارند، اما شواهد تجربی چندانی برای اثبات این ادعا وجود ندارد. در این راستا، توجه به عوامل انسانی مانند احساس خودکارآمدی معلمان، مشارکت آن‌ها در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های مدرسه می‌تواند نقش کلیدی در ارتقای اثر بخشی روانشناختی تدریس و بهبود فرآیند یادگیری داشته باشد. معلمان با برخورداری از اعتماد به نفس و قدرت درونی خود، توانمندتر در پذیرش ایده‌ها و شیوه‌های جدید تدریسی می‌شوند و این امر به‌طور مستقیم بر کیفیت تدریس و یادگیری دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۹). از طرفی، یکی از اهداف اصلی مدیران در سازمان‌های آموزشی، افزایش کارآیی سازمانی است که این امر نه تنها وابسته به منابع مادی و تجهیزات است، بلکه به توانمندی‌های انسانی و انگیزش کارکنان نیز ارتباط دارد. برای موفقیت در مدیریت، ضروری است محیطی ایجاد شود که افراد بتوانند با همکاری و هماهنگی در جهت تحقق اهداف مشترک فعالیت کنند. به‌طور خاص، نیاز به موفقیت که به‌عنوان یکی از انگیزه‌های اساسی در رفتار انسانی شناخته می‌شود، از جمله عواملی است که می‌تواند انگیزش درونی افراد را تقویت کرده و آنان را به سمت دستیابی به اهداف فردی و سازمانی سوق دهد.

اثر بخشی روانشناختی در فرآیند تدریس به عنوان عاملی کلیدی در بهبود یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان مورد توجه قرار می‌گیرد. این مفهوم شامل ارزیابی و تحلیل تعاملات ذهنی و عاطفی معلمان با مخاطبان آموزشی است که به شکل‌گیری انگیزه، اعتماد به نفس و سازگاری در محیط‌های یادگیری کمک می‌کند. در این راستا، عوامل روانشناختی نظیر مهارت‌های ارتباطی، استراتژی‌های مدیریت کلاس و درک نیازهای فردی دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار هستند. علاوه بر این، نظریه‌های روان‌شناسی آموزشی، از جمله نظریه خودکارآمدی بندورا و نظریه یادگیری اجتماعی، می‌توانند به درک بهتری از چگونگی تأثیرگذاری

تدریس بر فرآیند یادگیری و درک مفاهیم کمک کنند. بهینه‌سازی مؤلفه‌های روانشناختی در تدریس، نه تنها موجب ارتقاء اثر بخشی آموزشی می‌شود، بلکه می‌تواند به تسهیل مهارت‌های اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان نیز منجر شود.

بنابر این، پژوهش حاضر به‌منظور تعیین رابطه دقیق بین مشارکت معلمان در فرآیند تصمیم‌گیری، اثر بخشی روانشناختی تدریس و انگیزه انگیزه توفیق طلبی معلمان و رفع خلأ پژوهش‌های موجود در این زمینه، اقدام خواهد نمود. لذا باید به این سؤال پاسخ دهد که "ارتباط میان مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری و تأثیر آن بر اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق طلبی معلمان چگونه است؟

فرضیه‌ها:

بین مشارکت در تصمیم‌گیری و اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصورات انگیزه توفیق طلبی معلمان در مدارس ابتدایی رابطه معناداری وجود دارد. فرضیه اول: بین مشارکت در تصمیم‌گیری و اثر بخشی روانشناختی تدریس معلمان رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: رابطه‌ای معنادار میان مشارکت در تصمیم‌گیری و ادراک توفیق طلبی معلمان نیز به اثبات رسیده است.

فرضیه سوم: بین اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصور توفیق طلبی معلمان رابطه وجود دارد.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این مطالعه از نوع پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی است که با هدف بررسی رابطه میان متغیرها انجام می‌گیرد. پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی به‌دلیل تمرکز بر جمع‌آوری داده‌ها از جامعه آماری و تحلیل آن‌ها برای توصیف و تفسیر پدیده‌ها، یکی از روش‌های رایج در تحقیقات علوم انسانی و اجتماعی محسوب می‌شوند. از آنجا که داده‌های این پژوهش در یک مقطع زمانی مشخص گردآوری شده‌اند، این مطالعه از نظر نوع گردآوری داده‌ها، مقطعی است.

جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان میاندواب بود که طبق گزارش‌های اداره آموزش و پرورش شهرستان، تعداد آن‌ها برابر با ۴۱۲ نفر بود. انتخاب این جامعه به‌دلیل دسترسی به

پرسشنامه انگیزه توفیق‌طلبی و تمایل به موفقیت معلمان: این پرسشنامه به بررسی میزان انگیزه و تمایل معلمان برای دستیابی به موفقیت در حرفه خود می‌پردازد.

تمامی مراحل تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS انجام شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی (مانند فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (مانند آزمون همبستگی و رگرسیون) استفاده شد. آزمون همبستگی برای بررسی رابطه میان متغیرها و آزمون رگرسیون برای پیش‌بینی تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته به کار گرفته شد. همچنین، برای اطمینان از نرمال بودن توزیع داده‌ها، از آزمون کولموگرووف-اسمیرنوف استفاده شد.

(ب) ابزار

مقیاس انگیزه توفیق‌طلبی و تمایل به موفقیت^۱: این پرسشنامه توسط محمود احمدپور داریانی و سید محمد مقیمی در سال ۱۳۹۰ طراحی شده است و هدف آن سنجش میزان انگیزه توفیق‌طلبی و تمایل به موفقیت در افراد است. این پرسشنامه شامل ۸ آیتم (سؤال) است و هر سؤال دارای ۳ گزینه پاسخ می‌باشد. این ابزار برای استفاده در پژوهش‌های روانشناختی و سازمانی مناسب است.

از آنجا که این پرسشنامه یک مقیاس تک‌بعدی است و خرده‌مقیاس‌های جداگانه ندارد، تمامی ۸ آیتم به سنجش انگیزه توفیق‌طلبی و تمایل به موفقیت می‌پردازند. سؤالات به صورت کلی عبارتند از:

۱. من برای دستیابی به اهدافم تلاش زیادی می‌کنم.
 ۲. موفقیت در کار برای من بسیار مهم است.
 ۳. من همیشه به دنبال بهبود عملکرد خود هستم.
 ۴. برای رسیدن به موفقیت، حاضر به تحمل سختی‌ها هستم.
 ۵. من به دنبال چالش‌های جدید برای پیشرفت هستم.
 ۶. احساس رضایت من از موفقیت‌هایم بسیار زیاد است.
 ۷. من برای دستیابی به اهداف بلندمدت برنامه‌ریزی می‌کنم.
 ۸. موفقیت در زندگی شخصی و حرفه‌ای برای من اولویت دارد.
- هر سؤال دارای ۳ گزینه است که به ترتیب نمرات زیر را دریافت می‌کنند:
- گزینه اول: ۱ امتیاز

اطلاعات دقیق و همچنین اهمیت نقش معلمان در نظام آموزشی صورت گرفت.

با استفاده از فرمول کوکران و با توجه به حجم جامعه آماری (۴۱۲ نفر)، حجم نمونه ۱۹۹ نفر محاسبه شد. فرمول کوکران به دلیل دقت در برآورد حجم نمونه در جامعه‌های محدود، انتخاب شد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش، تصادفی ساده بود تا هر یک از اعضای جامعه آماری شانس برابر برای انتخاب شدن در نمونه را داشته باشند.

ملاک‌های ورود:

شرکت‌کنندگان باید از میان معلمان مدارس ابتدایی شهرستان میاندواب انتخاب شوند.

- شرکت‌کنندگان باید به‌طور داوطلبانه و با آگاهی کامل از اهداف پژوهش، رضایت خود را برای مشارکت در مطالعه اعلام کنند.

- معلمان باید حداقل یک سال سابقه تدریس در مدارس ابتدایی را داشته باشند تا بتوانند به‌طور مؤثر به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند.

- شرکت‌کنندگان باید در دسترس باشند و امکان تکمیل پرسشنامه‌ها را داشته باشند.

ملاک‌های خروج:

- معلمانی که تمایلی به مشارکت در پژوهش ندارند، از مطالعه حذف خواهند شد.

- پرسشنامه‌هایی که به‌طور ناقص تکمیل شده‌اند یا اطلاعات ضروری در آن‌ها وجود ندارد، از فرآیند تحلیل داده‌ها حذف می‌شوند.

- معلمانی که شرایط ملاک‌های ورود (مانند سابقه کاری کمتر از یک سال یا عدم عضویت در جامعه آماری) را نداشته باشند، از مطالعه خارج می‌شوند.

معلمانی که به هر دلیلی (مانند مرخصی، انتقال به شهرستان دیگر یا عدم حضور در زمان گردآوری داده‌ها) در دسترس

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش شامل سه پرسشنامه معتبر و استاندارد بود:

1. Achievement Motivation and Success Orientation Questionnaire

- گزینه دوم: ۲ امتیاز
- گزینه سوم: ۳ امتیاز
- حداقل نمره قابل کسب در این پرسشنامه ۸ و حداکثر نمره ۲۴ است.
- تفسیر نمرات:
- نمرات ۲۰-۲۴: انگیزه توفیق طلبی، بالا
- نمرات ۱۶-۱۹: انگیزه توفیق طلبی، متوسط
- نمرات کمتر از ۱۶: انگیزه توفیق طلبی، پایین
- ضریب آلفای کرونباخ (پایایی) این پرسشنامه در نسخه فارسی ۰٫۸۳، گزارش شده است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب ابزار است.
- روایی این پرسشنامه نیز از طریق روش‌های روایی محتوا و روایی سازه تأیید شده است.
مقیاس اثربخشی روانشناختی تدریس^۱ (سرمد، ۱۳۹۰): این پرسشنامه توسط سرمد در سال ۱۳۹۰ طراحی شده است و هدف آن سنجش اثربخشی روانشناختی تدریس از دیدگاه معلمان است. این پرسشنامه شامل چند خرده مقیاس است که هر کدام به جنبه‌های مختلف اثربخشی تدریس می‌پردازند.
۱. خرده مقیاس انگیزشی
- (سؤال ۱: آیا تدریس شما باعث افزایش انگیزه دانش‌آموزان می‌شود؟)
- (سؤال ۲: آیا دانش‌آموزان از مشارکت در کلاس لذت می‌برند؟)
- (سؤال ۳: آیا تدریس شما باعث ایجاد علاقه به یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود؟)
۲. خرده مقیاس شناختی
- (سؤال ۴: آیا تدریس شما باعث بهبود درک مفاهیم درسی می‌شود؟)
- (سؤال ۵: آیا دانش‌آموزان می‌توانند مطالب تدریس شده را به خوبی به خاطر بسپارند؟)
- (سؤال ۶: آیا تدریس شما باعث توسعه مهارت‌های تحلیلی دانش‌آموزان می‌شود؟)
۳. خرده مقیاس عاطفی
- (سؤال ۷: آیا تدریس شما باعث ایجاد احساس مثبت در دانش‌آموزان می‌شود؟)
- (سؤال ۸: آیا دانش‌آموزان در کلاس احساس امنیت و آرامش می‌کنند؟)
- (سؤال ۹: آیا تدریس شما به کاهش استرس دانش‌آموزان کمک می‌کند؟)
۴. خرده مقیاس اجتماعی
- (سؤال ۱۰: آیا تدریس شما باعث بهبود تعاملات اجتماعی دانش‌آموزان می‌شود؟)
- (سؤال ۱۱: آیا دانش‌آموزان می‌توانند به خوبی با همکلاسی‌های خود همکاری کنند؟)
- (سؤال ۱۲: آیا تدریس شما به ایجاد روحیه کار گروهی کمک می‌کند؟)
پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود:
نمره کلی پرسشنامه از مجموع نمرات تمام سؤالات به دست می‌آید. نمره بالاتر نشان‌دهنده اثربخشی بیشتر تدریس از نظر روانشناختی است.
در نسخه فارسی، روایی محتوایی و سازه‌ای پرسشنامه توسط متخصصان تأیید شده است. همچنین، تحلیل عاملی تأییدی نشان داده است که ساختار پرسشنامه از برازش مناسبی برخوردار است.
پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه شده است. در نسخه فارسی، ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه بالای ۰٫۸۵ گزارش شده است که نشان‌دهنده پایایی بالای ابزار است.
پرسشنامه مشارکت در تصمیم‌گیری^۲ (جانکسین ۲۰۰۵): پرسشنامه مشارکت در تصمیم‌گیری توسط جانکسین در سال ۲۰۰۵ طراحی شد و هدف آن سنجش میزان مشارکت افراد در فرآیند تصمیم‌گیری در محیط‌های مختلف (مانند سازمانی، آموزشی، خانوادگی و غیره) است. این پرسشنامه به بررسی نقش افراد در تصمیم‌گیری‌های گروهی و فردی می‌پردازد و شامل خرده‌مقیاس‌هایی است که ابعاد مختلف مشارکت در تصمیم‌گیری را اندازه‌گیری می‌کند.
۱. مشارکت در تصمیم‌گیری فرد
"من در تصمیم‌گیری‌های مربوط به خودم نقش فعالی دارم."
۲. مشارکت در تصمیم‌گیری گروهی
"در گروه‌هایی که عضو هستم، نظرات من در تصمیم‌گیری‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد."
۳. مشارکت در تصمیم‌گیری سازمانی

2. Decision-Making Participation Questionnaire

1. Teacher Self-Efficacy Scale

اطلاعات توصیفی با استفاده از میانگین و انحراف معیار بررسی شده و تحلیل‌های آماری شامل همبستگی پیرسون و رگرسیون به وسیله نرم‌افزار SPSS انجام شده است

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت‌شناختی بیانگر آن است که اکثریت معلمان زن هستند (۶۷,۳۳٪)، در حالی که ۳۲,۶۷٪ از معلمان مرد بودند. از نظر سن بیشترین تعداد معلمان (۳۷,۱۸٪) در گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال هستند. ۱۵,۵۷٪ زیر ۳۰ سال، ۲۱,۳۰٪ بین ۳۰-۴۰، ۳۷,۱۸٪ بین ۴۰-۵۰، و ۲۵,۶۲٪ بالای ۵۰ سال هستند. اکثریت معلمان (۴۱,۷۰٪) دارای سابقه کاری بین ۲۰ تا ۳۰ سال هستند. همچنین ۱۹,۰۹٪ از معلمان کمتر از ۱۰ سال سابقه کاری دارند. از نظر تحصیلات ۴۸,۴٪ دارای مدرک لیسانس هستند که بیشترین درصد را تشکیل می‌دهند. ۳۰,۸٪ از پاسخ‌دهندگان مدرک فوق لیسانس دارند. همانطور که مشاهده می‌شود در جدول وضعیت نمرات متغیر مشارکت در تصمیم‌گیری معلمان گزارش شده است. میانگین و انحراف معیار اثربخشی روانشناختی تدریس ۱۳۴/۷۴۵ (۳/۳۴۶)، تصور توفیق طلبی ۵۹/۳۴ (۳/۶۴۹)، هوشمندی ۱۳۴/۷۴۵ (۳/۸۵۴)، پاسخدهی ۱۷/۶۷ (۳/۶۴۹)، انگیزه ۱۶/۳۴ (۳/۳۴۵)، تعهد تدریس ۱۸/۳۶ (۳/۲۷۸)، مطالعه موثر ۱۵/۹۴ (۳/۱۳۷)، نگرانی پیشرفت ۱۶/۳۷ (۳/۹۶۷)، کمک هدفمند ۱۹/۹۴ (۳/۱۱۷) و آموزش غیر رسمی ۱۷/۷۳ (۳/۷۸۱) بود.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نمرات آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوه

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	کجی	کشدگی
اثربخشی روانشناختی تدریس (کل)	۱۳۴/۷۴۵	۳/۳۴۶	۳۴	۱۷۰	-۰/۸۳۹	۰/۹۴۲
تصور توفیق طلبی	۵۹/۳۴	۳/۶۵	۰	۸۰	-۱/۵۵۳	۲/۷۷۶
هوشمندی	۱۹/۹۵	۳/۸۵۴	۱۵	۷۱	-۱/۰۹۲	۱/۳۷۲
پاسخدهی	۱۷/۶۷	۳/۶۴۹	۱۹	۷۳	-۰/۷۲۶	۰/۱۶۷
انگیزه	۱۶/۳۴	۳/۳۴۵	۵	۱۵	-۰/۹۰۳	۰/۷۹۲
تعهد تدریس	۱۸/۳۶	۳/۲۷۸	۴	۱۳	-۰/۵۱۰	۰/۷۳۹
مطالعه موثر	۱۵/۹۴	۳/۱۳۷	۶	۱۴	-۰/۳۱۸	۰/۷۷۸
نگرانی پیشرفت	۱۶/۳۷	۳/۹۶۷	۶	۱۵	-۰/۲۰۱	۰/۵۳۲
کمک هدفمند	۱۹/۹۴	۳/۱۱۷	۶	۱۸	-۰/۴۸۸	۰/۶۳۴
آموزش غیر رسمی	۱۷/۷۳	۳/۷۸۱	۱۶	۷۲	-۰/۵۹۹	۰/۵۲۲

برآورد شده برابر ۰/۶۳۴ و به‌طور معناداری از مقدار بحرانی ($\alpha = 0/05$) بزرگتر است. مقادیر Z برای متغیر اثربخشی روانشناختی تدریس برابر

("در سازمان، فرصت‌هایی برای مشارکت در تصمیم‌گیری‌های کلان وجود دارد.")

۴. مشارکت در تصمیم‌گیری خانوادگی

("در خانواده‌ام، نظرات من در تصمیم‌گیری‌ها اهمیت دارد.")

پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (از ۱ تا ۵) نمره‌گذاری شد.

نمره کل پرسشنامه از مجموع نمرات سؤالات به دست می‌آید. نمره بالاتر نشان‌دهنده مشارکت بیشتر فرد در تصمیم‌گیری‌ها است.

در نسخه فارسی، روایی پرسشنامه معمولاً از طریق روش‌هایی مانند روایی محتوا، روایی سازه و تحلیل عاملی تأیید می‌شود. در برخی مطالعات، روایی سازه این پرسشنامه با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی پرسشنامه معمولاً با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ اندازه‌گیری می‌شود. در نسخه فارسی، ضریب آلفای کرونباخ معمولاً بالای ۰.۷ گزارش شده است که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول است.

در پژوهش حاضر، روایی پرسشنامه می‌تواند از طریق روش‌هایی مانند روایی محتوا (تأیید توسط متخصصان) و روایی سازه (تحلیل عاملی تأییدی) بررسی شود. پایایی پرسشنامه در پژوهش حاضر نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه می‌شود. اگر ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰.۷ باشد، پایایی پرسشنامه قابل قبول است.

نتایج تحلیل آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان‌دهنده این است که مقادیر Z برای متغیر مشارکت در تصمیم‌گیری برابر ۰/۶۳۱ و مقدار خطای

انگیزه توفیق طلبی (ضریب بتا $\beta = 0/32$ ، $t = 3/54$ ، $p < 0/001$) می‌تواند به طور معناداری مشارکت در تصمیم‌گیری را پیش‌بینی کنند. این یافته‌ها تأیید می‌کند که بین اثربخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق طلبی معلمان با مشارکت در تصمیم‌گیری رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد.

به عبارت دیگر، افزایش در سطح اثربخشی روانشناختی تدریس و برداشت انگیزه توفیق طلبی به افزایش مشارکت معلمان در فرآیند تصمیم‌گیری منجر می‌شود. علاوه بر این، ضریب تعیین محاسبه‌شده نشان می‌دهد که تقریباً ۳۰ درصد از تغییرات در مشارکت در تصمیم‌گیری به واسطه اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی تبیین می‌شود.

مدل رگرسیونی به کار رفته از برازش قابل قبول برخوردار بود ($p < 0/001$ ، $F = 12/4$). بر اساس این نتایج، فرضیه اصلی تحقیق تأیید گردید.

فرضیه اول

- بین مشارکت در تصمیم‌گیری و اثر بخشی روانشناختی تدریس معلمان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳. رابطه مشارکت در تصمیم‌گیری و اثربخشی روانشناختی تدریس

متغیر	شاخص	تصور توفیق طلبی
مشارکت در تصمیم‌گیری	r	۰/۶۱
	p	۰/۰۰۹
	n	۲۵۰

با استناد به نتایج حاصل از تحلیل ضریب همبستگی پیرسون ارائه شده در جدول بالا، رابطه‌ای مثبت و معنادار ($p = 0/009$ و $r = 0/61$) بین متغیر مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری و اثر بخشی روانشناختی تدریس شناسایی گردید. این نتایج نشان می‌دهد که افزایش در میزان مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری به طور قابل توجهی منجر به ارتقاء اثر بخشی روانشناختی تدریس می‌گردد.

جدول ۴. رابطه مشارکت در تصمیم‌گیری با تصور توفیق طلبی معلمان

متغیر	شاخص	تصور توفیق طلبی
مشارکت در تصمیم‌گیری	r	۰/۶۳
	p	۰/۰۰
	n	۲۵۰

با توجه به نتایج حاصل از بررسی ضریب همبستگی پیرسون جدول ۴ مشخص شد که بین متغیر مشارکت در تصمیم‌گیری با تصور توفیق طلبی

۰/۷۱۲ و مقدار خطای برآورد شده برابر ۰/۵۱۹ و به‌طور معناداری از مقدار بحرانی ($\alpha = 0/05$) بزرگتر است. مقادیر Z برای متغیر تصور توفیق طلبی برابر ۰/۲۱۱ و مقدار خطای برآورد شده برابر ۰/۳۷۳ و به‌طور معناداری از مقدار بحرانی ($\alpha = 0/05$) بزرگتر است. این نتایج گویای این است که توزیع متغیرهای پژوهش نرمال است

به منظور تأیید رعایت مفروضه‌های زیرساختی تحلیل رگرسیون، ابتدا داده‌ها از منظر وجود داده‌های پرت (Outliers) مورد بررسی قرار گرفتند. داده‌های پرت به‌طور کلی داده‌هایی هستند که به‌طور غیرمعمول از توزیع کلی داده‌ها فاصله دارند و به‌ویژه در تحلیل‌های آماری که بر اساس میانگین و واریانس استوارند، تأثیر منفی می‌گذارند. به‌عنوان نمونه، این داده‌ها می‌توانند موجب تغییرات کاذب در مقادیر مجذور مجموع‌ها شوند و در نهایت مشکلاتی در برآورد واریانس‌های مدل‌های رگرسیونی ایجاد کنند (اینزورث، به نقل از داودی، ۱۳۸۷).

برای شناسایی داده‌های پرت تک‌متغیری، نمرات هر متغیر (مقیاس یا خرده‌مقیاس) به کمک دستورالعمل‌های آزمون محاسبه شده و سپس با استفاده از نرم‌افزار SPSS، وضعیت داده‌ها برای شناسایی داده‌های پرت مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نتایج به‌دست آمده، هیچ داده‌ی پرتی در توزیع داده‌ها مشاهده نشد.

پس از بررسی مفروضه‌ها و تأیید صحت داده‌ها برای تحلیل‌های آماری پیشرفته، بررسی فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل رگرسیون خطی چندگانه انجام شد. در این تحلیل، از روش گام‌به‌گام (Stepwise) برای ارزیابی روابط میان متغیرها استفاده گردید. به‌طور خاص، اثربخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین و مشارکت در تصمیم‌گیری به‌عنوان متغیر پیامدی در معادله رگرسیون وارد شدند.

جدول ۲. تحلیل رگرسیون رابطه مشارکت در تصمیم‌گیری با اثربخشی

روانشناختی تدریس و تصور توفیق طلبی معلمان			
متغیر پیش‌بین	ضریب بتا (β)	مقدار t	سطح معناداری (p)
اثربخشی روانشناختی تدریس	۰/۲۸	۲/۹۹	۰/۰۰۴
انگیزه توفیق طلبی	۰/۳۲	۳/۵۴	۰/۰۰۱

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داد که هر دو متغیر اثربخشی روانشناختی تدریس (ضریب بتا $\beta = 0/28$ ، $t = 2/99$ ، $p < 0/004$) و تصور

وجود دارد ($t=0/61$, $P<0/009$). این یافته حاکی از آن است که هرچه مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌ها افزایش یابد، اثر بخشی روانشناختی تدریس نیز تقویت می‌شود. این نتیجه با پژوهش‌های قبلی مانند چن و یانگ (۲۰۱۹) همسو است و نشان می‌دهد که مشارکت معلمان در فرآیند تصمیم‌گیری می‌تواند به بهبود کیفیت تدریس منجر شود.

طبق نتایج آزمون این فرضیه، رابطه‌ای مثبت و معنادار میان مشارکت در تصمیم‌گیری و تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان وجود دارد ($t=0/63$, $P<0/000$). این به این معنا است که هرچه مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌ها بیشتر باشد، تصور آن‌ها از موفقیت و انگیزه توفیق طلبی نیز افزایش می‌یابد. چنین رابطه‌ای می‌تواند به انگیزش بیشتر معلمان و افزایش احساس خودکارآمدی آنان منجر شود.

نتایج نشان‌دهنده وجود یک همبستگی مثبت و معنادار میان اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان است. این به‌طور ضمنی نشان می‌دهد که معلمان با تصور بالاتر از موفقیت و انگیزه انگیزه توفیق طلبی بیشتر، اثر بخشی روانشناختی بیشتری در تدریس خود خواهند داشت. بنابراین، افزایش تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان می‌تواند منجر به ارتقای کیفیت تدریس و عملکرد آموزشی آنان گردد.

نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیقات پیشین هم‌خوانی دارد. به‌ویژه پژوهش‌هایی که به ارتباط مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری با کیفیت تدریس و انگیزش آنان پرداخته‌اند، مانند مطالعات مرزوقی (۱۳۹۷)، خرم‌روز (۱۳۹۰)، و گایزل و همکاران (۲۰۰۹). این پژوهش‌ها به‌طور متفق‌القول نشان داده‌اند که مشارکت معلمان در فرآیندهای تصمیم‌گیری مدرسه تأثیر بسزایی بر افزایش انگیزه و بهبود کیفیت تدریس دارد.

مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌های مدرسه به‌ویژه در زمینه‌های آموزشی، تربیتی، و اداری می‌تواند فضای مدرسه را به محلی برای رشد حرفه‌ای تبدیل کند. در واقع، زمانی که معلمان در فرآیندهای تصمیم‌گیری دخیل می‌شوند، احساس مسئولیت و مالکیت بیشتری نسبت به تصمیمات دارند، که این امر به‌طور غیرمستقیم بر اثر بخشی روانشناختی تدریس و انگیزش آنها تأثیرگذار است. این یافته‌ها به‌ویژه در مورد مفهوم «مدیریت مشارکتی» که در مطالعات مختلف به‌عنوان عاملی برای بهبود عملکرد سازمانی مطرح شده است، کاملاً قابل تبیین هستند.

رابطه مستقیم و معناداری ($r=0/63$, $p=0/000$) وجود دارد. به عبارتی دیگر هرچه مشارکت در تصمیم‌گیری بیشتر باشد تصور توفیق طلبی افزایش خواهد یافت.

جدول ۵. رابطه بین اثربخشی روانشناختی تدریس با تصور توفیق طلبی در نمونه

مورد بررسی		
متغیر	شاخص	تصور توفیق طلبی
اثر بخشی روانشناختی تدریس	r	۰/۶۷
	p	۰/۰۰۱
	n	۲۵۰

با توجه به نتایج حاصل از بررسی ضریب همبستگی پیرسون جدول ۵ مشخص شد که بین متغیر اثر بخشی روانشناختی تدریس با تصور توفیق طلبی رابطه مستقیم و معناداری ($r=0/67$, $p=0/001$) وجود دارد. به عبارتی دیگر هر چه اثر بخشی روانشناختی تدریس بیشتر باشد تصور توفیق طلبی افزایش خواهد یافت.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به‌منظور بررسی رابطه میان مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌های مدرسه با اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی آن‌ها در مدارس ابتدایی انجام شد. هدف اصلی این تحقیق درک تأثیرات مشارکت معلمان بر ارتقاء اثر بخشی روانشناختی تدریس و افزایش تصور انگیزه توفیق طلبی آنها است. در این راستا، فرضیات مختلف پژوهش مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن‌ها در ادامه تحلیل می‌شود. طبق نتایج مدل تحلیلی به‌دست آمده از داده‌ها، مشارکت در تصمیم‌گیری مدرسه تحت تأثیر دو متغیر اصلی اثر بخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان قرار دارد. این نشان‌دهنده وجود یک رابطه مثبت و معنادار میان این متغیرها است. به‌عبارتی، هر چه میزان اثربخشی روانشناختی تدریس و تصور انگیزه توفیق طلبی معلمان افزایش یابد، میزان مشارکت آنها در تصمیم‌گیری‌های مدرسه نیز بیشتر خواهد شد. از نظر مدل رگرسیونی، برازش مدل قابل قبول بوده که تأییدکننده همبستگی آماری معنادار میان متغیرهای مستقل و وابسته است. نتایج آزمون فرضیه اول نشان می‌دهد که بین مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری و اثر بخشی روانشناختی تدریس رابطه مثبت و معناداری

توصیه‌های عملی

- تقویت فرهنگ مشارکت: بر اساس نتایج پژوهش، مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌های مدرسه یکی از راه‌های مؤثر برای ارتقاء اثر بخشی روانشناختی تدریس و افزایش انگیزه‌های حرفه‌ای است. بنابراین، توصیه می‌شود که مدیران مدارس با ایجاد فضاهای مناسب برای تبادل نظر و تصمیم‌گیری مشترک، این فرهنگ را در مدارس ترویج دهند.

- برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت: از آنجا که مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌ها به تقویت اثر بخشی روانشناختی تدریس و افزایش انگیزه توفیق‌طلبی آن‌ها کمک می‌کند، مدیران باید دوره‌های آموزشی برای معلمان و مدیران برگزار کنند تا در آن‌ها به فلسفه و اهمیت مشارکت در تصمیم‌گیری پرداخته شود.

- حمایت از تصمیم‌گیری‌های مشارکتی: لازم است که مسئولان آموزش و پرورش با ارائه زیرساخت‌های قانونی و حمایتی، شرایط لازم برای مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌های مختلف مدرسه را فراهم کنند.

این پژوهش نشان داد که مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌ها تأثیر مثبت و معناداری بر اثر بخشی روانشناختی تدریس و انگیزه توفیق‌طلبی آنان دارد. از این رو، تأکید بر افزایش مشارکت معلمان و فراهم کردن شرایط حمایتی برای آنان می‌تواند به بهبود کیفیت آموزشی در مدارس ابتدایی منجر شود. بنابراین، توسعه و ترویج فرهنگ مشارکت معلمان در تصمیم‌گیری‌های مدرسه، به‌ویژه در راستای ارتقای اثر بخشی روانشناختی تدریس و انگیزش آن‌ها، باید در دستور کار نظام آموزشی قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات شناسنامه افراد، اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله حاصل پژوهش شخصی نویسنده به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه است.

تضاد منافع: نویسنده همچنین اعلام می‌دارد که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از معلمانی که در این پژوهش شرکت کرده‌اند تشکر می‌کنم.

منابع

داداشی مقدم، فاطمه، و فرشیدی نیا، مهدیه. (۱۳۹۶). تدریس اثربخش. هشتمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی.

<https://civilica.com/doc/676005/>

علوی، سیدعلی، و اعتصامی، سیدمحمد کاظم. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه توفیق طلبی از دیدگاه آموزه‌های دینی. نشریه اندیشه مدیریت راهبردی، ۳(۲)، صفحات ۱۳۵-۱۵۰.

<https://www.sid.ir/paper/129810/fa>

مرزوقی، رحمت‌اله، محمدی، مهدی، عسگری، مجیدعلی، و رضایی، محمد مهدی. (۱۳۹۷). چارچوب مشارکت معلمان در نظام برنامه‌ریزی درسی جمهوری اسلامی ایران: مطالعه کیفی. رویکردهای نوین آموزشی، ۱۳(۱)، صفحات ۲۵-۴۴.

<https://doi.org/10.22108/nea.2018.105361.1122>

اعتصامی، سید کاظم. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه توفیق طلبی از دیدگاه آموزه‌های دینی با تأکید بر نهج البلاغه. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.

https://smt.isu.ac.ir/article_131.html

References

- Olorunsola, E O, Olayemi Jumoke Abiodun-Oyebanji, (2011), Teachers participation in decision making process in secondary schools in Ekiti State, Nigeria, https://www.researchgate.net/publication/267413038_Teachers_participation_in_decision_making_process_in_secondary_schools_in_Ekiti_State_Nigeria
- Erturgut, Ramazan & Soyseker, Serhat (2009), The problem of sustainability of organizational success in public educational institutions: a research on the education administrators, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 1 (2009): 2092-2102.
- Marfuga, Absatova; Akkenzhe, Ussenova; Adlet, Kariyev; Assel, Tashseva & Marzhan, Karakulova (2015), Structural and Substantive Characteristics of The Concept "Social Success", *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 197 (2015): 2425-2429.
- Abdullah, A. & Ramay, M. I., 2011, Antecedents of organizational commitment of banking sector employees in Pakistan, *Serbian Journal of Management* 7(1) 89-102.
- Bayraktar, C. A., Araci, O., Karacay, G., & Calisir, F. (2017). The mediating effect of rewarding on the relationship between employee involvement and

- job satisfaction. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*, 27(1), 45-52.
- Cohen-Charash, Y., & Spector, P. E., 2001, The role of justice in organizations: A meta-analysis. *Organizational behavior and human decision processes*, 86(2), 278-321.
- Muindi, K., 2011, The Relationship between Participation in Decision Making and Job Satisfaction among Academic Staff in the School of Business, University of Nairobi, *Journal of Human Resources Management Research*, Article ID 246460, [Doi:10.5171/2011.246460](https://doi.org/10.5171/2011.246460)
- Pinks G. J., 1992, Facilitating Organizational Commitment Through Human Resource Practices, Queen's University Industrial Relations Centre, Industrial Relations Centre.
- Saha, S., & Kumar, S. P. (2017). influence of participation in decision making on job satisfaction, group learning, and group commitment: empirical study of public sector undertakings in india. *Asian Academy of Management Journal*, 22(1).
- Askari F, Mahjoub Moadab H. (2001). Comparing characteristics of effective teaching from teachers' and students' point of view, *Guilan University of Medical Sciences. Strides Med Educ*;1(1):26-33. [Persian].
- Berthiaume, D. (2009). E-learning – an introduction. A handbook for teaching and learning in higher education: Enhancing academic practice. Edited by Fry, H., Ketteridge, S., & Marshal, S., Third Edition, Routledge, New York.
- Dalby, T. (2001). "Theory and Practice of Teaching in a University Mathematics Learning Centre"; *International Journal of mathematical in science and Technology*. 32(5).
- Ham, S.-H., & Lee, S. (2024). Participative decision-making and school innovativeness: An uncertainty management perspective. *Asia-Pacific Education Researcher*, 33(3), 717-726. <https://doi.org/10.1007/s40299-023-00769-3>
- Innovating Pedagogy 2024: Exploring new forms of teaching, learning, and assessment. The Open University. <https://iet.open.ac.uk/innovating-pedagogy/exploring-new-forms-of-teaching-learning-assessment>
- Zhao, K. (2024). Participation in decision making and job satisfaction of teachers in a special education center in China. *International Journal of Research Studies in Education*, 13(12), 171-180. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2024.24741>
- Zajda, J. (2024). Engagement, motivation, and students' achievement. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-61613-6>